

Рейтинговий звіт ZPSA 003-008 про визначення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Запоріжжя
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	визначення
Дата визначення:	16.08.2016 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaAA-
Прогноз:	стабільний
Рівень інвестиційної привабливості	uaINV4 (високий рівень)
Рейтингова дія:	визначення
Дата визначення:	16.08.2016 р.

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня кредитного рейтингу

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників за 2013-2015 рр., даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності та перспективних планів на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана Запорізькою міською радою, а також на іншій інформації, що є в розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	16.08.2016
Рівень рейтингу	uaAA-
Прогноз	стабільний
Рейтингова дія	визначення

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом **uaAA-** характеризується дуже високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Знак «-» позначає проміжну категорію (рівень) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня інвестиційної привабливості

Рейтинг інвестиційної привабливості м. Запоріжжя ґрунтується на результатах аналізу інвестиційного потенціалу міста та інвестиційного ризику, який пов'язаний з інвестиційною діяльністю на території міста без урахування внутрішніх ризиків, спільних для усіх об'єктів рейтингування на території України.

Рейтинг ґрунтується на інформації, що надана самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною.

Історія рейтингу

Дата	16.08.2016 р.
Рівень рейтингу	uaINV4
Рейтингова дія	визначення

Об'єкт рейтингування з рівнем рейтингу uaINV4 характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.

Довідково: За національною шкалою рівнів інвестиційної привабливості

uaINV5	Об'єкт рейтингування характеризується найвищим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV4	Об'єкт рейтингування характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV3	Об'єкт рейтингування характеризується привабливістю для здійснення інвестицій на рівні вище середнього порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV2	Об'єкт рейтингування характеризується середнім рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV1	Об'єкт рейтингування характеризується низьким рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.

Рівень кредитного рейтингу м. Запоріжжя підтримується:

- високим рівнем бюджетної забезпеченості міста: обсяг доходів бюджету м. Запоріжжя без урахування трансфертів у розрахунку на одного мешканця в 2015 році перевищував середній показник по місцевих бюджетах у цілому (на 12,8%) та показники багатьох міст України, співставних за адміністративно-територіальним статусом;
- високими темпами зростання доходної частини бюджету (145% у 2015 році), в тому числі в результаті позитивного впливу бюджетної реформи;
- високим рівнем соціально-економічного розвитку міста: у розрахунку на 1 мешканця переважна більшість показників, що характеризують стан міської економіки та ринку праці (обсяг реалізованої промислової продукції, зовнішньоторговельного товарообігу, капітальних інвестицій, прямих іноземних інвестицій, роздрібного товарообороту, середньомісячна заробітна плата та рівень зайнятості населення), перевищує середні по країні, що забезпечується роботою підприємств потужного промислового комплексу міста;
- ефективною політикою міської влади стосовно управління місцевим боргом з метою оптимізації його обсягу й структури та зменшення боргового навантаження бюджету міста.

Рівень кредитного рейтингу м. Запоріжжя обмежується:

- суттєвою чутливістю господарського комплексу та бюджету міста до економічних ризиків;
- високою потребою в залученні додаткового фінансування, в тому числі на відновлення об'єктів міської інфраструктури та житлово-комунального господарства;
- впливом негативних чинників на фінансовий ринок і невисокою та нестабільною діловою активністю в окремих секторах економіки, що негативно впливає на потенціал зростання і платоспроможність економічних суб'єктів.

Резюме

Загальна інформація про місто

Місто Запоріжжя – місто обласного значення, адміністративний центр Запорізької області, один з найбільш важливих промислових, наукових, фінансових, транспортних та культурних центрів півдня України. Територія міста, що знаходиться у південно-східній частині України на берегах р. Дніпро, охоплює 33 099 га. На півночі обласного центру розташоване Дніпровське водосховище, з півдня до міста прилягає Каховське водосховище.

Адміністративно-територіальний устрій та управління в місті

Місто Запоріжжя є самоврядною територіальною одиницею, в межах якої територіальна громада здійснює місцеве самоврядування, має свою комунальну власність, бюджет міста та органи місцевого самоврядування. Адміністративно територія міста поділяється на сім районів: Олександрівський, Заводський, Комунарський, Дніпровський, Вознесенівський, Хортицький та Шевченківський. Районні у місті ради не створені. Міське самоврядування у місті Запоріжжі здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Запорізьку міську раду, а також виконавчі органи ради.

Міський голова є головною посадовою особою територіальної громади. Він обирається відповідною територіальною громадою на основі загального виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років. За результатами виборів, що відбулися у 2015 році, міським головою було обрано Буряка Володимира Вікторовича, який отримав у другому турі голосування 55,62% голосів виборців. Вибори у міську раду проводились одночасно із виборами міського голови. Термін повноважень депутатського корпусу, який налічує 64 депутатських місця, становить 5 років. Представництво політичних сил у Запорізькій міській раді є наступним: політична партія «Опозиційний Блок» – 20 депутатів, політична партія «УКРОП» – 9 депутатів, політична партія «Нова політика» – 9 депутатів, політична партія «Блок Петра Порошенка «Солідарність» – 8 депутатів, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» – 6 депутатів, політична партія «Наш край» – 6 депутатів, політична партія «Об'єднання «Самопоміч» – 6 депутатів.

Основні показники

Основні показники соціально-економічного розвитку та фінансового стану м. Запоріжжя

Назва показника	2013	2014	2015	Темп росту за ост. період, %
Чисельність наявного населення, тис. осіб (станом на кінець звітної періоду), тис. осіб	766,3	762,0	756,9	99,3
Середньооблікова чисельність штатних працівників, тис. осіб	250,7	240,9	229,4	95,2
Середньомісячна заробітна плата, грн.	3 281,0	3 612,3	4 470,2	123,7
Заборгованість з виплати заробітної плати, млн. грн. (станом на кінець звітної періоду)	16,8	24,2	21,1	87,3
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	53 922,0	67 623,7	95 230,1	140,8
Капітальні інвестиції, млн. грн.	4 816,2	5 182,7	4 810,2	92,8
Прямі іноземні інвестиції, млн. доларів США (станом на кінець звітної періоду)	1 038,0	976,3	880,8	90,2
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	4 784,8	4 585,6	3 458,7	75,4
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	74,6	47,7	58,9	123,3
Обсяг роздрібного товарообігу, млн. грн.	10 568,9	12 653,1*	13 909,9*	109,9
Доходи бюджету, млн.грн.	2 687,6	3 019,6	4 379,1	145,0
Видатки бюджету, млн.грн.	2 789,3	2 985,9	4 131,9	138,4
Прямий борг (без урахування позик, залучених з єдиного казначейського рахунку), тис. грн.	0,0	0,0	0,0	-

*дані Головного управління статистики в Запорізькій області <http://www.zp.ukrstat.gov.ua/>

Соціальна сфера та економіка міста

За чисельністю населення Запоріжжя (756,9 тис. осіб станом на 01.01.2016 р.) належить до великих міст України. В 2015 році в місті зберігалася негативна тенденція щодо скорочення чисельності наявного населення як за рахунок природного скорочення, так і механічного відтоку. Зважаючи на структуру та особливості економіки міста (значна частина мешканців зайнята на великих промислових підприємствах) показники ринку праці м. Запоріжжя перебувають на рівні, значно вищому за середній по країні: питома вага зайнятих в загальній чисельності наявного населення міста та рівень середньомісячної заробітної плати традиційно перевищують відповідні загальнодержавні показники. Протягом 2013-2015 рр. на умови діяльності основних промислових підприємств впливала економічна та політична криза в країні, що у свою чергу чинило тиск на показники зайнятості населення. На окремих підприємствах відбулося скорочення чисельності зайнятих та застосовувались вимушені адміністративні відпустки та скорочення робочого часу. Рівень зайнятості населення при цьому, хоча й знизився, але залишався високим, питома вага зайнятих в загальній чисельності наявного населення міста становила 30,3% у 2015 році та перевищувала відповідний показник по Україні в цілому.

Темпи зростання середньомісячної заробітної плати штатних працівників м. Запоріжжя в 2015 році, як і в попередніх періодах, перевищили відповідний показник по країні, але значною мірою були забезпечені інфляційною складовою. Протягом минулого року рівень оплати праці збільшився на 23,7% до 4 470,2 грн., що вище за середній показник по країні на 6,6%. Рівень заборгованості підприємств міста за виплатою заробітної плати працівникам залишався помірним: за результатами

2015 року співвідношення обсягу боргу до середньомісячного фонду оплати праці становило 2,1% (5,6% по країні в цілому).

Зростання рівня номінальної заробітної плати позитивно впливало на динаміку надходжень податку на доходи фізичних осіб, обсяг якого в співставних умовах збільшився в 2015 році на 23,3% до відповідного показника минулого року. Рівень виконання річного плану також є високим – 114,5% затвердженого з урахуванням змін річного показника. При цьому питома вага надходжень податку на доходи фізичних осіб суттєво скоротилась, порівняно з попередніми бюджетними періодами, внаслідок зменшення відрахування до бюджету міста з 75% до 60% відповідно до реформи бюджетного законодавства.

Економічний потенціал Запоріжжя характеризується, передусім, потужним багатогалузевим промисловим комплексом. Місто має розгалужену транспортну мережу, розвинену комунальну інфраструктуру, широкую мережу ринкової інфраструктури, фінансових установ, закладів освіти, охорони здоров'я та культури. Рівень диверсифікації міської економіки за видами економічної діяльності помірний, але протягом аналізованого періоду зберігається залежність господарського комплексу та бюджету міста від діяльності провідних промислових підприємств. Відповідно має місце суттєва чутливість господарського комплексу та міського бюджету до економічних ризиків, як і в більшості інших міст України, на території яких також сформований потужний промисловий комплекс.

Основними платниками обов'язкових платежів до міського бюджету є підприємства промисловості (передусім металургійного та машинобудівного комплексів). Протягом 2013-2015 рр. в Запоріжжі зберігався значний рівень галузевої концентрації джерел наповнення доходної частини бюджету, крім того існує залежність від надходжень окремих основних платників: у 2015 році обов'язкові платежі від ПАТ «Запоріжсталь» та АТ «Мотор Січ» становили відповідно 9,4% та 5,7% доходної частини бюджету міста (без урахування трансфертів). Це свідчить про суттєвий рівень залежності місцевих фінансів від результатів діяльності окремих підприємств.

Протягом останніх 3-х років на економіку міста та його фінансовий стан негативно впливали складна ситуація в економіці країни та зростання інфляційного тиску, що призвело до зниження реальних доходів підприємств і громадян. Серед основних факторів, що зумовлювали негативні економічні тенденції були: загальнодержавна внутрішньополітична криза та військовий конфлікт у східному регіоні України, анексія Криму Російською Федерацією, розрив міжрегіональних зв'язків та погіршення відносин із окремими основними торговими партнерами, звуження зовнішнього та внутрішнього попиту на продукцію вітчизняних виробників, скорочення державного фінансування, погіршення фінансових результатів підприємств, складна ситуація на фінансовому ринку та девальвація гривні відносно основних світових валют.

Рівень соціально-економічного розвитку міста високий, проте, враховуючи збереження негативних чинників, що впливають на фінансовий ринок країни, а також невисоку та нестабільну ділову активність в окремих секторах економіки, що негативно впливає на потенціал зростання і платоспроможність економічних суб'єктів, темпи зростання окремих показників, що характеризують стан місцевої економіки, залишалися повільними.

Промисловий комплекс м. Запоріжжя є базовим з точки зору формування економічного профілю міста та регіону. Виробничу діяльність у місті здійснюють більше 280 великих та середніх підприємств, серед яких є найбільші роботодавці міста та платники податків до місцевого бюджету. Провідними галузями промислового комплексу міста в 2015 році залишалися чорна та кольорова металургія, машинобудування, коксохімічна галузь, харчова промисловість та постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. У 2015 році зберігалися негативні фактори, які впливали на діяльність промислового комплексу протягом останніх 2-х років, проте їх вплив на результати діяльності основних підприємств міста Запоріжжя був помірним.

За підсумками 2015 року промисловими підприємствами міста було реалізовано продукції на суму 95,2 млрд. грн., що на 40,8% більше за показник попереднього року в фактичних цінах та в розрахунку на одного мешканця в 3,6 разів більше, ніж загалом по країні. Зростання обсягів реалізації промислової продукції було зумовлено, передусім, суттєвим ростом цін на продукцію підприємств-експортерів внаслідок девальвації гривні відносно основних світових валют, а також зростанням собівартості продукції для внутрішнього ринку внаслідок збільшення вартості імпортової сировини, енергоносіїв та посилення інфляційних процесів у країні.

Протягом 2015 року збереглася динаміка, сформована у попередніх періодах, щодо скорочення зовнішньоторговельного товарообороту в м. Запоріжжі. Промислова спеціалізація міста Запоріжжя визначається насамперед експортноорієнтованими металургійним та машинобудівним комплексами, які є найбільш уразливими до змін зовнішньоекономічної кон'юнктури. В 2015 році на динаміку зовнішньої торгівлі товарами підприємств України впливало зниження зовнішнього попиту на продукцію внаслідок зміни кон'юнктури світового ринку, а також труднощі з реалізацією на традиційних ринках збуту, в тому числі внаслідок припинення співробітництва України з Російською Федерацією у воєнній сфері та введення обмежень з боку Російської Федерації на поставки продукції українських підприємств.

Залежність міста від іноземного капіталу є значною – з початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 880,8 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця перевищує середній показник по країні на 14,7%. У зв'язку з девальвацією національної валюти та зменшенням вартості акціонерного капіталу в перерахунку на іноземну валюту відбулося скорочення обсягу прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку міста.

Незважаючи на несприятливі економічні умови, місто зберігало свої конкурентні переваги з точки зору здійснення інвестиційної діяльності та розвитку різних видів економічної діяльності. Протягом 2015 року у місті реалізовувались інвестиційні проекти провідними підприємствами промислового комплексу, а також було продовжено роботу щодо залучення кредитних та грантових ресурсів для реалізації важливих інфраструктурних проектів за участю міської влади.

Інвестиційна привабливість

Рейтингове агентство визначає рівень інвестиційної привабливості шляхом аналізу складових, що відображають умови, в яких відбувається діяльність інвесторів, а саме:

інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику. Рівень інвестиційної привабливості міста Запоріжжя визначається його вигідним економіко-географічним положенням, потужним виробничим та науковим потенціалом, розвинутою транспортною, комунальною та соціальною інфраструктурою, наявністю необхідної інфраструктури для розвитку підприємництва та сприятливим бізнес-середовищем, високим рівнем соціально-економічного розвитку та задовільним станом місцевих фінансів. Рейтингове агентство вважає, що ступінь інформаційної прозорості діяльності міської влади знаходиться на високому рівні, наявні прозорі адміністративні процедури. Бізнес-середовище є сприятливим, міська влада забезпечує необхідну підтримку розвитку підприємництва. При цьому місто Запоріжжя, рівень ділової активності на території якого значною мірою залежать від діяльності провідних промислових підприємств, відрізняється підвищеною уразливістю до економічних потрясінь. Політичні ризики, на думку рейтингового агентства, є помірними.

Протягом 2014-2015 рр. інвестиційна привабливість України в цілому та вітчизняних міст, зокрема, суттєво погіршилась. На рівень ділової активності у державі впливали: економічна рецесія в Україні, що супроводжувалась розривом та/або ускладненням ділових зв'язків між суб'єктами в різних регіонах країни, напруженими відносинами з ключовими країнами-партнерами (зокрема, з Російською Федерацією); зниженням наявних доходів у значній кількості контрагентів реального сектора, а також погіршенням життєвого рівня населення по країні в цілому. Проте, зважаючи на збереження стабільної внутрішньополітичної ситуації в регіоні, Запоріжжя зберігало свої конкурентні переваги з точки зору здійснення інвестиційної діяльності та розвитку різних видів економічної діяльності.

Комунальна власність та комунальне господарство

Житлово-комунальному господарству м. Запоріжжя, як і для переважної більшості міст України, притаманний високий рівень зношеності основних засобів (зокрема, житлового фонду), об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста. Міська влада щороку виділяє кошти на фінансування заходів у сфері житлово-комунального господарства та приділяє особливу увагу інвестиційним програмам та програмам розвитку міжнародного співробітництва, в тому числі з міжнародними фінансовими організаціями.

Протягом аналізованого періоду відбувався поетапний перегляд тарифів на комунальні послуги (електроенергію, газ для населення, послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води) відповідно до постанов Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Рівень проплати населення за спожиті житлово-комунальні послуги був помірним, порівняно з іншими містами країни, проте нижчим за 100%. Це, в свою чергу, призвело до подальшого зростання заборгованості населення за усіма видами послуг. Станом на 01.01.2016 р. заборгованість населення (без урахування боргу за електроенергію та газопостачання) становила 550 млн. грн., що в розрахунку на 1 мешканця відповідало високому рівню боргу.

Запорізька міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. У власності територіальної громади м. Запоріжжя перебуває значна кількість об'єктів, у тому числі таких, що становлять комерційний інтерес. У зв'язку зі збереженням політичної напруженості, динаміка економічного розвитку країни у 2015 році залишалася повільною, а попит на об'єкти нерухомості міста залишався обмеженим. Загалом, за результатами 2015 року питома вага надходжень від операцій з майном та землею комунальної власності (продаж та оренда) у структурі доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів становила близько 14%, як і в попередньому бюджетному періоді.

Бюджет міста

Бюджет м. Запоріжжя – бюджет місцевого самоврядування. Запоріжжя є містом обласного значення, зведений бюджет міста включає бюджет одного рівня – міський. Організація бюджетного процесу в місті здійснюється відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів. У місті Запоріжжі забезпечується висока ефективність фінансової політики, дотримуються норми чинного законодавства у цій сфері, забезпечується оперативність прийняття та реалізації управлінських рішень.

Доходи бюджету м. Запоріжжя формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та трансфертів. Протягом 2011-2012 рр. темпи зростання доходів бюджету міста (без урахування трансфертів) були високими. Починаючи з 2013 року ситуація по місцевих бюджетах в цілому погіршилась внаслідок слабкої динаміки соціально-економічного розвитку під впливом політичної та економічної кризи, а також військового конфлікту в окремих регіонах країни. При цьому доходна частина бюджету міста Запоріжжя (без урахування трансфертів) зростала, проте суттєво нижчими темпами, ніж в попередніх періодах.

За результатами 2015 року, завдяки позитивним наслідкам бюджетної реформи, а також внаслідок інфляційних процесів та ефекту відносно низької бази порівняння, темпи зростання доходів міського бюджету (без урахування трансфертів) підвищились. Рівень бюджетної забезпеченості зростав, порівняно з іншими містами країни: співвідношення обсягу доходів бюджету міста в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по місцевих бюджетах в цілому (без урахування трансфертів) за результатами виконання бюджету у 2015 році становило 112,8% (111,9% у 2014 році).

Для бюджету міста Запоріжжя характерним є значний рівень галузевої концентрації джерел наповнення доходної частини загального фонду: підприємства, які входять до металургійного та машинобудівного комплексів, формують вагомий обсяг доходної частини бюджету міста. Рівень самостійності бюджету залишається високим, залежність від базової дотації відсутня. Протягом усього аналізованого періоду м. Запоріжжя зберігало статус міста-донора та перераховувало кошти до державного

бюджету у вигляді реверсної дотації (до 01.01.2015 р. – кошти, що передаються до державного бюджету).

Бюджет м. Запоріжжя за результатами виконання в 2015 році на відміну від попереднього бюджетного періоду мав позитивне сальдо операційного балансу за загальним фондом в обсязі 710,1 млн. грн., що було пов'язано з високими темпами зростання податкових надходжень (у тому числі внаслідок передачі до загального фонду єдиного та екологічного податків), а також із збільшенням обсягу трансфертів (за рахунок надходжень коштів субвенцій на освіту та охорону здоров'я). За спеціальним фондом обсяг операційних доходів перевищив обсяг операційних видатків на 36 млн. грн. Бюджет міста за підсумками 2015 року виконано з профіцитом обсягом 247,1 млн. грн., у тому числі профіцит загального фонду склав 708,8 млн. грн., спеціальний фонд виконано з дефіцитом обсягом 461,7 млн. грн. Виконання бюджету з профіцитом призвело до суттєвого зростання залишків на рахунках загального фонду. Джерелом покриття дефіциту спеціального фонду були залишки на рахунках бюджету, а також кошти, що передаються із загального фонду до бюджету розвитку.

Ліквідність бюджету міста за результатами 2013-2014 рр. перебувала на низькому рівні за загальним фондом та на високому рівні за спеціальним фондом. Протягом 2015 року показники ліквідності за загальним фондом бюджету міста зросли до високого рівня. Зважаючи на достатні показники ліквідності, до бюджету міста протягом 2015 року не залучалися короткотермінові позички з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів за загальним фондом. У попередніх бюджетних періодах залежність від залучення короткострокових позичок була помірною.

Протягом 2015 року до доходної частини бюджету міста надійшло 4 379,1 млн. грн., що на 45% більше, ніж обсяг відповідних надходжень у 2014 році. Основними джерелами формування доходної бази бюджету м. Запоріжжя залишалися податкові надходження та трансферти з державного бюджету. Незважаючи на збереження складної фінансово-економічної ситуації в країні, обсяги надходжень за переважною більшістю джерел наповнення бюджету міста зростали в співставних умовах, а рівень виконання річного плану за доходами загального та спеціального фондів за результатами 2015 року був високим та за більшістю джерел перевищував аналогічні показники за результатами 2014 та 2013 років. Уточнений річний план за доходами в цілому було виконано на 107,5% (протягом року план за окремими джерелами доходів переглядався декілька разів у бік збільшення), в тому числі відповідні планові показники доходної частини загального фонду бюджету міста виконані на 105%, спеціального фонду – на 219,1%.

Обсяг видаткової частини бюджету міста Запоріжжя за результатами 2015 року збільшився на 38,3%, проти попереднього бюджетного періоду. Затверджений на 2015 рік план за видатками бюджету було виконано на 96,2%. Основним напрямом видатків бюджету залишається фінансування установ бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту), а також житлово-комунального господарства, будівництва та транспорту. Відповідно до бюджетної реформи 2014 року було змінено джерела фінансування найбільших галузей бюджетної сфери (освіти та охорони здоров'я), які починаючи з 2015 року фінансуються як за рахунок доходів бюджету

міста, так і відповідних субвенцій з державного бюджету. Зміни у структурі видаткової частини бюджету за економічною класифікацією характеризуються суттєвим зростанням у 2015 році, в порівнянні з попереднім бюджетним періодом, питомої ваги капітальних видатків – до 12,8%, що відповідає помірному рівню.

Бюджет міста Запоріжжя на 2016 рік було затверджено 25.12.2015 р. З урахуванням змін, внесених до бюджету міста у лютому-березні поточного року плановий обсяг доходів бюджету міста в 2016 році встановлено в обсязі 4 870,7 млн. грн. (на 11,2% більше, ніж фактичний обсяг надходжень в 2015 році), видатків – 4 899,9 млн. грн. (темп зростання 18,6%). Бюджетом міста передбачені високі темпи зростання обсягу податкових надходжень, зокрема, податку на доходи фізичних осіб. При цьому, враховуючи рівень виконання річного плану за основними джерелами наповнення бюджету міста у I кварталі поточного року, темпи запланованого зростання є прийнятними, навіть у разі уповільнення темпів соціально-економічного розвитку. В 2016 році місто зберігає статус міста-донора та перераховує реверсну дотацію до державного бюджету, запланований річний обсяг якої становить 185,2 млн. грн. (на 19,6% більше ніж у 2015 році).

Боргові зобов'язання міста

Боргова політика Запорізької міської влади визначається потребою у залученні додаткового фінансування для реалізації проектів із відновлення міської інфраструктури. Запорізька міська рада має позитивний досвід випуску та погашення облігацій внутрішньої місцевої позики та проводить зважену та ефективну боргову політику. Станом на 01.01.2016 р. прямі боргові зобов'язання міста склалися із заборгованості за середньостроковими позичками, залученими з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах. Заборгованість за запозиченнями, залученими до бюджету розвитку, відсутня. Протягом 2015 року, як і в попередньому бюджетному періоді, місто мало низький рівень консолідованого боргу.

За інформацією Запорізької міської ради у 2016 році здійснення запозичень до бюджету розвитку міста не планується. На даний час Запорізькою міською владою ведеться робота щодо можливості залучення кредитних та грантових ресурсів для реалізації спільних проектів з міжнародними фінансовими організаціями: ЄБРР, Європейським інвестиційним банком та німецьким державним Банком розвитку (KfW).

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг м. Запоріжжя визначено на рівні **uaAA-**, прогноз «стабільний». Рівень інвестиційної привабливості м. Запоріжжя визначено на рівні **uaINV4**.

Голова рейтингового комітету

О. В. Шубіна

Начальник відділу рейтингів небанківських установ

О. К. Самойлова

Додатки

Бюджетні показники м. Запоріжжя в форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2013	2014	2015
Податкові надходження	1 793 374,4	1 856 287,7	2 153 975,5
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	134 851,6	142 473,3	220 410,9
Отримані трансферти на здійснення поточних видатків	731 353,3	991 145,0	1 972 728,1
Операційні надходження всього	2 659 579,2	2 989 906,0	4 347 114,5
Поточні видатки на заробітну плату, використання товарів та послуг та інші поточні видатки	1 671 697,7	1 748 451,8	2 211 433,9
Поточні трансферти та соціальне забезпечення	989 319,2	1 096 139,2	1 389 692,2
Операційні видатки всього	2 661 016,9	2 844 591,0	3 601 126,1
Операційний баланс	-1 437,6	145 315,1	745 988,5
Фінансовий дохід	87,7	45,6	69,6
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	12 273,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	-12 185,3	45,6	69,6
Поточний баланс	-13 622,9	145 360,7	746 058,0
Капітальні надходження	5 172,7	8 742,6	31 875,7
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	22 751,6	20 948,5	0,0
Капітальні надходження всього	27 924,3	29 691,1	31 875,7
Придбання основного капіталу	27 473,1	42 788,6	104 133,9
Капітальні трансферти	88 569,7	98 568,2	424 798,3
Капітальні видатки всього	116 042,8	141 356,8	528 932,2
Капітальний баланс	-88 118,5	-111 665,7	-497 056,6
Баланс після капітальних видатків	-101 741,4	33 695,0	249 001,5
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	-33,6	1 979,9	1 866,1
Профіцит/дефіцит	-101 707,8	31 715,1	247 135,3
Фінансування	101 707,8	-31 715,1	-247 135,3
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Запорізької міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Основні джерела фінансування бюджету м. Запоріжжя, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2013	2014	2015
Профіцит/дефіцит	-101 707,8	31 715,1	247 135,3
Фінансування	101 707,8	-31 715,1	-247 135,3
Зміни залишків	-49 025,7	-1 017,6	-247 569,7
залишок на початок року	188 741,0	237 766,7	238 784,3
залишок на кінець року	237 766,7	238 784,3	486 354,0
Фінансування за рахунок казначейського рахунку	225 797,5	-18 416,2	0,0
Залучення	851 217,5	146 503,0	0,0
Погашення	-625 420,0	-164 919,2	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	0,0	0,0
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	0,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	-75 000,0	0,0	0,0
Запозичення	0,0	0,0	0,0
Погашення	-75 000,0	0,0	0,0
Інші розрахунки	-64,0	-12 281,2	434,4
кошти, що передаються до бюджету розвитку	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Запорізької міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Виконання доходної частини бюджету міста Запоріжжя, тис. грн.

Показники	2013 (виконано)	2014 (виконано)	2015 (план)	2015 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Податкові надходження	1 793 374,4	1 856 287,7	1 947 503,9	2 153 975,5	110,6	116,0
<i>питома вага податкових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	<i>66,7</i>	<i>61,5</i>	<i>47,8</i>	<i>49,2</i>	-	-
Податок на доходи фізичних осіб	1 235 186,1	1 310 304,6	1 128 400,0	1 292 220,6	114,5	98,6
Податок на прибуток підприємств	35 548,9	10 662,6	18 245,0	18 307,2	100,3	171,7
Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів (без плати за землю до 01.01.2015 р.)	8 646,6	4 087,9	131,4	130,9	99,6	3,2
Податки на власність	2 692,5	1 216,2	0,0	17,2	-	1,4
Акцизний податок	X	X	179 100,0	181 145,0	101,1	-
Податок на нерухоме майно (за виключенням податку та орендної плати за землю з юридичних та фізичних осіб)	461,2	577,6	13 100,0	14 019,1	107,0	2 427,3
Податок та орендна плата за землю з юридичних та фізичних осіб (до 01.01.2015 р. - плата за землю)	353 293,7	349 051,6	431 000,0	430 260,2	99,8	123,3
Транспортний податок з юридичних та фізичних осіб	X	X	8 812,5	8 954,3	101,6	-
Єдиний податок	129 377,2	152 237,4	152 915,0	192 118,8	125,6	126,2
Місцеві податки й збори, крім єдиного податку та податків на нерухоме майно	12 653,1	13 218,9	250,0	-1 048,5	-419,4	-7,9
Інші податки та збори	15 976,2	15 508,6	15 550,0	17 850,7	114,8	115,1
Неподаткові надходження	134 637,4	142 336,0	129 439,2	220 307,9	170,2	154,8
<i>питома вага неподаткових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	<i>5,0</i>	<i>4,7</i>	<i>3,2</i>	<i>5,0</i>	-	-
Власні надходження бюджетних установ та організацій	109 312,7	116 706,5	67 438,0	153 161,4	227,1	131,2
Відсотки банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами	-10,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Надходження коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва	11,9	0,0	0,0	0,0	-	-
Плата за оренду майнових комплексів та іншого майна, що є у комунальній власності	16 637,7	16 242,1	19 000,0	20 290,8	106,8	124,9
Державне мито	771,7	720,8	10 000,0	9 566,3	95,7	1 327,2
Плата за надання адміністративних послуг	189,1	0,0	14 300,0	14 048,9	98,2	-
Інші неподаткові надходження	7 724,3	8 666,6	18 701,3	23 240,5	124,3	268,2
Доходи від операцій з капіталом	5 172,7	8 742,6	11 944,4	31 875,7	266,9	364,6
<i>питома вага операцій з капіталом в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	<i>0,2</i>	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>	<i>0,7</i>	-	-
Кошти від продажу основного капіталу	4 857,8	3 939,1	2 944,4	6 028,5	204,7	153,0
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	314,9	4 803,4	9 000,0	25 847,2	287,2	538,1
Цільові фонди	301,9	182,9	200,0	172,6	86,3	94,4
<i>питома вага цільового фонду в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	-	-
Разом доходів	1 933 486,4	2 007 549,2	2 089 087,5	2 406 331,7	115,2	119,9
Трансферти з державного бюджету	749 727,0	1 007 740,2	1 981 009,0	1 969 847,2	99,4	195,5
<i>питома вага трансфертів в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	<i>27,9</i>	<i>33,4</i>	<i>48,6</i>	<i>45,0</i>	-	-
Усього доходів	2 683 213,4	3 015 289,4	4 070 096,5	4 376 178,9	107,5	145,1
Трансферти, які передаються між місцевими бюджетами різних рівнів або між бюджетами однієї підпорядкованості	4 377,9	4 353,4	2 942,0	2 880,9	97,9	66,2
Усього	2 687 591,3	3 019 642,8	4 073 038,5	4 379 059,8	107,5	145,0

Джерело: Дані Запорізької міської ради

Виконання видаткової частини та кредитування бюджету міста Запоріжжя, тис. грн.

Показник	2013 (виконано)	2014 (виконано)	2015 (план)	2015 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Державне управління	95 693,6	103 357,0	138 708,4	137 132,6	98,9	132,7
Освіта	833 486,6	874 673,5	1 069 976,3	1 085 342,4	101,4	124,1
Охорона здоров'я	571 033,9	585 197,3	763 697,5	785 646,9	102,9	134,3
Соціальний захист і соціальна допомога	672 193,6	712 728,9	896 840,9	895 480,8	99,8	125,6
Житлово-комунальне господарство	101 213,5	347 237,0	383 841,3	343 714,5	89,5	99,0
Культура і мистецтво	79 796,9	83 670,7	98 529,5	99 902,0	101,4	119,4
Засоби масової інформація	2 706,5	3 006,5	3 461,5	3 460,9	100,0	115,1
Фізична культура і спорт	27 008,9	28 092,7	32 112,8	32 830,7	102,2	116,9
Будівництво	39 036,6	29 526,8	145 326,3	94 421,1	65,0	319,8
Землеустрій	0,0	963,3	0,0	0,0	-	0,0
Транспорт	99 581,7	111 217,5	255 801,2	220 874,0	86,3	198,6
Інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю	6 299,1	6 461,9	105 002,2	72 296,8	68,9	1 118,8
Охорона навколишнього природного середовища та ядерна безпека	0,0	0,0	15 610,0	7 164,1	45,9	-
Запобігання та ліквідація надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	6 675,0	13 904,4	13 318,1	11 321,1	85,0	81,4
Обслуговування боргу	12 273,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Цільові фонди	10 606,9	15 054,9	31 877,0	8 818,8	27,7	58,6
Видатки, не віднесені до основних груп	34 755,5	52 644,2	170 633,5	167 866,5	98,4	318,9
Разом видатків	2 592 361,3	2 967 736,6	4 124 736,5	3 966 273,1	96,2	133,6
Трансферти іншим бюджетам	196 971,4	18 211,2	168 729,4	163 785,2	97,1	899,4
у т.ч. реверсна дотація (до 01.01.2015 р. - кошти, що передаються до Державного бюджету)	196 923,6	18 211,2	154 912,3	154 912,3	100,0	850,6
Усього видатків	2 789 332,7	2 985 947,8	4 293 465,9	4 130 058,3	96,2	138,3
Надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	0,0	2 096,4	3 626,7	2 126,1	58,6	101,4
Повернення кредитів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	-33,6	-116,5	-82,5	-259,9	315,1	223,1
Разом	2 789 299,1	2 987 927,7	4 297 010,1	4 131 924,5	96,2	138,3

Джерело: Дані Запорізької міської ради